

ОЛІМПІЙСЬКА ОСВІТА – ВАЖЛИВИЙ НАПРЯМОК НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ У ШКОЛІ

Левенець Олег

*Заслужений вчитель України,
учитель вищої кваліфікаційної категорії, учитель-методист,
учитель фізичної культури Рівненського ліцею «Колегіум»
Рівненської міської ради
м. Рівне, Україна*

Сьогодні проблема загрози здоров'ю розглядається світовою спільнотою як одна із першочергових проблем планетарного масштабу. Вагомість і актуальність її викликала необхідність пропаганди здорового способу життя. Одним із дієвих засобів збереження здоров'я, продовження періоду активного довголіття і тривалого життя людей вважаються систематичні заняття фізичною культурою і спортом [1].

Олімпійська освіта охоплює значний діапазон заходів, що здійснюються і на рівні педагогічного впливу й у більш широких соціальних масштабах. Проте найбільш перспективними й ефективними впливами її дії є ті, що пов'язуються з педагогічними, моральними процесами [1].

Важливим стає формування в учнів прагнення до саморозвитку, самовдосконалення, самоосвіти, самоконтролю. Проте, щоб ці фактори «запрацювали», необхідні потужні спонукальні причини, якими можуть стати мотиви (від лат. *moveo* – штовхаю, рухаю) досягнення поставленої мети. Таким чином, інноваційна освіта включає особистісний підхід, професіоналізм, синтез двох культур (технічної і гуманітарної), використання новітніх інформаційних технологій.

Впровадження і поширення знань про олімпійський рух та олімпійський спорт в Україні здійснюються у двох відносно самостійних напрямках – загальноосвітньому та спеціальноосвітньому. Олімпійська освіта як педагогічний процес реалізує освітні, виховні та оздоровчі завдання. Основними її функціями є статусна, формуюча, інформаційна, профілактична та мотиваційна [1].

Результати досліджень дають підставу припустити, що одним із ефективних підходів до вирішення проблем, які стоять перед сферою освіти на сучасному етапі розвитку українського суспільства, може стати система організації навчально-виховного процесу в загальноосвітніх навчальних закладах на основі олімпійської ідеології через інтеграцію олімпійської освіти у практику роботи школи. Діяльність, що лежить в основі цієї освіти, здатна сприяти вихованню психічно і фізично здорової людини, патріота, працездатної, толерантної, законослухняної особи, яка у повсякденному житті дотримується правил чесної гри. Філософія олімпізму покликана

допомогти школярам зробити правильний вибір для удосконалення своєї особистості, що сприятиме особистісному розвитку [1].

Олімпізм – це філософія життя, що звеличує та об'єднує збалансоване ціле, гідність тіла, волі та розуму. Засновник сучасного олімпізму П'єр де Кубертен також вважав необхідним одночасний розвиток духовних, фізичних та інтелектуальних якостей людини. Ним було сформульовано ідеологію олімпізму, котра лягла в основу олімпійської освіти [4].

Вперше офіційне обговорення питань олімпійської освіти відбулося наприкінці XIX ст. (у 1897 р. на сесії МОК у Гаврі), проте його витоки належить шукати у Стародавній Греції.

Освіта молоді в античні часи базувалась на програмі, яка сприяла всебічному фізичному і духовному розвитку. Роль палестр і гімнасій була вирішальною у формуванні характеру і духу всіх античних Ігор. Щоденні розумові і фізичні вправи, інтелектуальні та артистичні змагання – все це приводило до усвідомлення.

Олімпійське виховання поступово набуває все більш важливого значення. Свідченням цьому – резолюція третьої сесії Міжурядового Комітету з фізичного виховання і спорту при ЮНЕСКО від 1983 р., згідно з якою всі держави-учасники Комітету повинні «внести і посилити викладання олімпійських ідеалів у школах і навчальних закладах відповідно до їхньої власної системи освіти».

У статті 31 Олімпійської хартії зазначається, що національні олімпійські комітети повинні пропагувати на національному рівні основоположні принципи олімпізму і сприяти поширенню олімпізму у навчальних програмах із фізичного виховання і спорту в школах та вищих навчальних закладах. НОК сприяють створенню організацій, діяльність яких присвячена олімпійській освіті.

Олімпійська освіта – багаторівневий спеціально організований педагогічний процес формування гармонійно розвиненої особистості через набуття знань, умінь і навичок, розвиток здібностей, інтересів, потреб та ціннісних орієнтацій, що базуються на гуманістичних ідеалах і цінностях олімпізму і є складовою частиною загальної освіти [2]. За концепцією Кубертена – олімпійське виховання полягає передусім у подоланні розриву між фізичним і духовним розвитком людини і потребує поєднання фізичного виховання з інтелектуальним і моральним [3].

Своє бачення призначення олімпійського виховання він озвучив на конференції з питань науки, мистецтва і спорту, що відбулась у Парижі 23 травня 1906 р.: «Ми повинні заново об'єднати узами законного шлюбу давно розведену пару – Тіло і Розум. Їхнє взаєморозуміння тривало довго і

було плідним. Але несприятливі обставини розлучили їх. Наше завдання – знову поєднати їх мистецтво повинне бути пов’язане з практикою спорту, щоб від цього була взаємна вигода». Президент Олімпійської академії України Марія Булатова вважає метою олімпійського виховання створення умов для формування у дітей і підлітків комплексу якостей, поглядів, переконань, що забезпечують всебічний гармонійний розвиток особистості у рамках виховної системи «Олімпійська педагогіка» [2]. Відповідно до рекомендацій Міжнародного олімпійського комітету та за підтримки Національного олімпійського комітету України, який з перших днів свого заснування надавав велике значення питанням розповсюдження і пропаганди олімпійських цінностей, 20 вересня 1991 року було створено Олімпійську академію України (ОАУ) [3].

З моменту створення Олімпійська академія бачить свою місію в розвитку і зміцненні олімпійського руху в Україні, духовному збагаченні людей, поширенні обміну цінностями світової культури під знаком ідей і принципів олімпізму. ОАУ є самостійною громадською організацією і діє під егідою НОК України [3].

Одними з основних завдань ОАУ є:

- Всебічне вивчення, популяризація, розвиток і розповсюдження олімпійських ідеалів і принципів, гуманістичних цінностей олімпізму, олімпійського руху та олімпійських ігор, сприяння розвитку спортивно-масової та фізкультурно-оздоровчої роботи серед населення [3].

- Всебічне сприяння фізичному, моральному й духовному вдосконаленню особистості в міжнародному спортивному русі в ім’я зміцнення миру, дружби і співробітництва між народами всіх країн нашої планети [12].

- Пропаганда ідей олімпізму, як одного із дієвих засобів залучення громадян до ідеалів добра, миротворчості, здорового і щасливого способу життя [3].

Таким чином, актуальність і необхідність розвитку олімпійської освіти як одного зі шляхів розвитку олімпійського руху та гуманізації всього суспільства сьогодні визнані на міжнародному рівні. Олімпійська освіта постійно знаходиться у полі зору Міжнародного олімпійського комітету. Питання збереження та поширення олімпійського духу, вивчення і реалізація суспільних і виховних принципів Олімпійських ігор є предметом діяльності таких інституцій як Міжнародна олімпійська академія, національні олімпійські академії, Олімпійський музей та Центри олімпійських досліджень.

ЛІТЕРАТУРА

1. Єрмолова В. Олімпійська освіта: теорія і практика. К. 2011. 335 с.

*Міжнародна науково-практична конференція
“Міжнародні тенденції та перспективи розвитку
в освіті та науці в умовах глобалізації”
до 100-річчя академіка Степана Дем'янчука
(м. Рівне, 13 листопада 2025 року)*

2. Москаленко Н., Ломако Н. Фізкультуркін у Спортивній країні. Дніпропетровськ. 2005. 48 с.
3. Олімпійська академія України. URL: <http://noc-ukr.org/about/structures/academy>
4. Олімпійська хартія. Міжнародний олімпійський комітет. К.: Олімп. л-ра, 1999. 96 с.